

O'QUVCHILARNI MATEMATIK QOBILIYATINI BAHOLASHDA MEDIA VOSITALARINING ROLI

Abdupattayev Xasanboy Abdurahmonovich

Qo'qon Davlat Universiteti

Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori(PhD)

Turg'unboyeva Madinabonu Bobokarimovna

Qo'qon Davlat Universiteti 2-kurs talabasi

Annotatsiya (o'zbek tilida)

Ushbu maqolada o'quvchilarning matematik qobiliyatini baholashda media vositalarining o'rni va ahamiyati keng tahlil qilinadi. Zamonaviy ta'limda raqamli texnologiyalar, internet resurslari va interaktiv platformalar yordamida o'quvchilar bilimni aniqlash, ularda mustaqil fikrlash, mantiqiy tahlil qilish, ijodiy yondashuv va o'z-o'zini baholash ko'nikmalarini shakllantirish masalalari yoritilgan. Shuningdek, media vositalarining afzalliklari, ularni qo'llash bosqichlari hamda psixologik-pedagogik ta'siri haqida so'z yuritiladi.

Аннотация (на русском языке)

В данной статье подробно анализируется роль и значение медиа-средств в оценке математических способностей учащихся. Рассматриваются вопросы использования цифровых технологий, интернет-ресурсов и интерактивных платформ для определения уровня знаний учащихся, развития у них

самостоятельного и логического мышления, творческого подхода и навыков самооценки. Также описываются преимущества, этапы применения и психолого-педагогическое влияние медиа-средств.

Annotation (in English)

This article provides an in-depth analysis of the role and importance of media tools in assessing students' mathematical abilities. It discusses the use of digital technologies, internet resources, and interactive platforms to evaluate students' knowledge levels, develop independent and logical thinking, creative approaches, and self-assessment skills. The article also explores the advantages, implementation stages, and psychological-pedagogical effects of media tools.

Hozirgi globallashuv davrida ta'lim jarayoni raqamli texnologiyalar bilan chambarchas bog'liq. O'quv jarayonining samaradorligini oshirish, baholashni shaffof qilish va o'quvchilarning qobiliyatini to'liq aniqlashda media vositalarining ahamiyati beqiyosdir. Xususan, matematika fani o'quvchilarning tafakkurini shakllantiruvchi, mantiqiy tahlilni rivojlantiruvchi va ijodiy fikrlashni talab qiluvchi fandir. Shu bois o'quvchilarning matematik qobiliyatini baholashda media vositalaridan foydalanish nafaqat qulaylik, balki zaruratga ham aylandi. Zamonaviy media texnologiyalari o'qituvchi va o'quvchi o'rtasida interaktiv aloqani yo'lga qo'yadi, natijalarni tahlil qilishni avtomatlashtiradi hamda baholash jarayonini individual yondashuv asosida tashkil etish imkonini beradi.

Asosiy qism

Matematik qobiliyat tushunchasi o'quvchining matematik fikrlash, tahlil qilish, umumlashtirish, xulosa chiqarish va matematik modellar tuzish qobiliyatlarini ifodalaydi. Ushbu qobiliyatni to'g'ri baholash o'quvchining keyingi o'quv faoliyati va kasbiy yo'nalishini aniqlashda muhim ahamiyatga ega.

Media vositalaridan foydalanish o'quvchilarning individual xususiyatlarini inobatga olgan holda baholash imkonini beradi. Masalan, onlayn test tizimlari – 'Kahoot', 'Quizizz', 'Google Forms', 'ClassMarker' kabi platformalar o'quvchining javoblarini real vaqt rejimida tahlil qiladi, xatolarini ko'rsatadi va umumiy natijalarni grafik tarzda namoyon etadi. Bu esa o'quvchilarda o'z xatolaridan o'rganish, o'zini tahlil qilish va mustaqil fikrlash ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Media vositalarining afzalliklari quyidagilardan iborat:

1. Baholash jarayonida obyektivlikni ta'minlaydi;
2. O'qituvchining vaqtinidej aydi;
3. O'quvchilarda fanlarga bo'lgan qiziqishni oshiradi;
4. Interaktiv muhit orqali raqobat va hamkorlikni shakllantiradi;
5. O'qituvchiga o'quvchi faoliyatini tezkor tahlil qilish imkonini beradi.

Virtual laboratoriyalar, masalan, 'GeoGebra' yoki 'Desmos', o'quvchilarga matematik jarayonlarni vizual kuzatish imkonini beradi. Bu ularning fazoviy tafakkurini rivojlantiradi, chizmalar va graflarni to'g'ri tushunishga yordam beradi. Ayni paytda sun'iy intellekt asosidagi dasturlar o'quvchining xatolarini avtomatik tahlil qilib, individual tavsiyalar bera oladi.

Psixologik nuqtai nazardan, media vositalar yordamida baholash an'anaviy testlarga nisbatan stressni kamaytiradi, o'quvchilarda o'ziga ishonchni mustahkamlaydi va ularni faol ishtirok etishga undaydi. Pedagogik jihatdan esa bu jarayon baholashni faqat nazorat vositasi emas, balki o'qitishning ajralmas qismiga aylantiradi.

Media vositalaridan samarali foydalanish uchun o'qituvchilar ham raqamli kompetensiyaga ega bo'lishlari zarur. Bu esa ularni zamonaviy ta'lim standartlariga

moslashtiradi, o'quvchilarning bilimini chuqurroq o'lchash imkonini beradi. O'quvchilarni media vositalari orqali baholash ularni nafaqat test topshirishga, balki o'z bilimini namoyish etishga, tahlil qilishga va ijodiy fikrlashga o'rgatadi.

Xulosa qilib aytganda, o'quvchilarning matematik qobiliyatini baholashda media vositalaridan foydalanish ta'lim sifatini oshirishga xizmat qiladi. Bu usul o'qituvchi faoliyatini yengillashtiradi, baholashni shaffof qiladi va o'quvchining individual salohiyatini ochishga yordam beradi. Media texnologiyalari yordamida o'tkazilgan baholash o'quvchilarni yangi bilimlarni mustaqil o'zlashtirishga, texnologik savodxonlikni oshirishga va ta'limga ijobiy munosabatni shakllantirishga xizmat qiladi.

Shu sababli, har bir matematika o'qituvchisi zamonaviy media vositalarini o'quv jarayoniga tatbiq etish, ulardan foydalangan holda samarali baholash tizimini yo'lga qo'yishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: Ma'naviyat, 2008.
2. O'zbekiston Respublikasi 'Ta'lim to'g'risida'gi Qonuni. – Toshkent, 2020.
3. Xodjayeva D., Matematika o'qitish metodikasi. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2019.
4. Musurmonova O. Pedagogik texnologiyalar asoslari. – Toshkent: TDPU, 2021.
5. www.quizizz.com, www.kahoot.com, www.geogebra.org – ta'limiy resurslar.